
Vergaderjaar 2025–2026

21 501-20

Europese Raad

FE

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 mei 2026

Hierbij bied ik u, mede namens de Minister-President, het verslag aan over de informele Europese Raad van 23 en 24 april 2026.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
T.B.W. Berendsen

Verslag informele Europese Raad 23 en 24 april 2026

Op 23 en 24 april jl. vond op Cyprus een informele Europese Raad (iER) plaats. De Europese regeringsleiders spraken met president Zelensky over de situatie in Oekraïne en bespraken daarnaast de geopolitieke actualiteit in het Midden-Oosten, energieprijzen, Europese veiligheid en het Meerjarig Financieel Kader (MFK). De Raad sprak ook met leiders uit het zuidelijk nabuurschap, onder wie de president van Libanon, de president van de Syrische overgangsregering, de kroonprins van Jordanië, de president van Egypte en de secretaris-generaal van de Gulf Cooperation Council (GCC).

Geopolitieke actualiteit

Midden-Oosten

De Raad stond stil bij de situatie in het Midden-Oosten. Ten aanzien van Iran en de Straat van Hormuz is het essentieel dat alle partijen zich blijven richten op diplomatieke onderhandelingen ten behoeve van een snel en duurzaam einde aan de oorlog, en dat het staakt-het-vuren tot die tijd standhoudt. Nederland benadrukte dat de EU een leidende rol op zich kan nemen in bijvoorbeeld de ondersteuning van (humanitaire) initiatieven gericht op vrije doorvaart in de Straat van Hormuz, en op het mitigeren van humanitaire consequenties in de regio en elders als gevolg van dit conflict. Nederland werkt samen met partners aan een breed gedragen, defensieve missie ter waarborging van de veilige doorvaart. Nederland heeft de oproep herhaald dat de EU Iraanse personen en entiteiten die betrokken zijn bij de belemmering van vrije doorvaart moet kunnen sanctioneren. Tot slot onderstreepte Nederland dat het doel van de diplomatieke inspanningen moet zijn dat Iran in de toekomst niet over nucleaire wapens mag beschikken en ook geen destabiliserende rol mag spelen in de regio.

De Raad besprak ook de impact van het conflict op de bredere regio. Daarbij heeft Nederland het belang onderstreept om getroffen Golflanden en andere regionale partners te ondersteunen. Ook vroeg Nederland aandacht voor de zorgwekkende humanitaire situatie in Libanon. Nederland benadrukte het belang van het standhouden van het staakt-het-vuren in Libanon en verwelkomde in dat kader de onderhandelingen tussen Israël en Libanon om tot een duurzaam bestand te komen. Het is van groot belang dat ook Hezbollah – dat formeel geen partij is bij de staakt-het-vuren overeenkomst en de onderhandelingen tussen Israël en Libanon – de aanvallen op Israël stopt en zich aan het staakt-het-vuren houdt. Ook bracht Nederland de steeds verder verslechterende situatie in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever onder de aandacht, waaronder de aanneming van de aangepaste doodstrafwetgeving in Israël en ontwikkelingen die toegang voor iNGOs en de distributie van humanitaire hulp nog verder beperken. Nederland veroordeelde het toenemende kolonistengeweld en de uitbreiding van illegale nederzettingen en herhaalde de oproep tot aanneming van het derde pakket EU-sancties tegen gewelddadige kolonisten en organisaties, naast aanvullende EU-sancties tegen Hamas en de *Palestinian Islamic Jihad*. De kabinetsinzet blijft gericht op een duurzame oplossing voor het Israëlisch-Palestijnse conflict.

De Raad sprak daarnaast met de Libanese president Aoun, de president van de Syrische overgangsregering Al-Sharaa, Kroonprins Al-Abdullah van Jordanië en president Al-Sisi van Egypte. De secretaris-generaal van de GCC, Al-Budaiwi, was ook aanwezig bij het overleg. Zij benadrukten dat het van groot belang is dat het Midden-Oosten kernwapenvrij moet zijn en dat alle steun gegeven moet worden aan de onderhandelingen in

Pakistan. Ook moet nagedacht worden over de fase erna, waarbij Iran niet langer regionale instabiliteit aanwakkert. De landen benadrukten het belang van de tweestaten-oplossing voor duurzame stabiliteit in het Midden-Oosten. De verdergaande escalatie van Israël in Libanon, Gaza en de Westelijke Jordaanoever is voor deelnemende landen de grootste bedreiging van de stabiliteit in hun regio. Ze riepen de EU op om hen te ondersteunen bij het waarborgen van stabiliteit maar ook bij inspanningen voor wederopbouw, en om meer druk op Israël te zetten. De president van Libanon gaf aan dat de Israëlische aanwezigheid in Zuid-Libanon een illegale bezetting vormt en riep de EU op meer te doen om het land te ondersteunen op het gebied van veiligheid en economie. Hij riep op tot steun na het verlopen van het UNIFIL-mandaat eind 2026, en benoemde dat de regering klaar staat voor een serieuze aanpak voor de toekomst van Libanon, en daar steun van de EU voor nodig te hebben.

De president van de Syrische overgangsregering Al-Sharaa benadrukte dat hij werkt aan een inclusieve transitie en dat Syrië bezig is met de voorbereiding op terugkeer van grote groepen vluchtelingen. Hij hield een pleidooi voor hulp en sanctieverlichting ten behoeve van wederopbouw. Egypte gaf aan dat voor Sudan de EU een belangrijke rol te spelen heeft en dat vrijheid van navigatie voor de Rode Zee, evenals in de Straat van Hormuz, cruciaal is.

De secretaris-generaal van de GCC benadrukte dat de huidige situatie ook kansen biedt voor samenwerking tussen de EU en de GCC op het gebied van economie en defensie. Ook zijn Golfstaten bereid zo mogelijk bij te dragen aan het Frans-Britse initiatief om vrije doorvaart in de Straat van Hormuz te helpen bevorderen na het staken van de vijandelijkheden. Het gesprek met de leiders uit het zuidelijk nabuurschap verving de voorziene werksessie over de implementatie van het Actieplan voor het EU-pact voor het Middellandse Zeegebied.

Energie

Op 22 april presenteerde de Commissie «*Accelerate EU*», een toolbox van tijdelijke en gerichte maatregelen om energieprijsspieken te dempen. De mededeling bevat verschillende positieve voorstellen waaronder een sterkere coördinerende rol vanuit de Commissie, energiebesparing en afbouw van olie- en gasconsumptie, het beschermen van consumenten en industrie tegen hoge energieprijsspieken, het versnellen van de energietransitie, en het stimuleren van investeringen. Nederland heeft tijdens de informele ER steun uitgesproken voor maatregelen die de energieprijzen structureel verlagen. Het is de inzet om een volledige appreciatie van «*Accelerate EU*» voorafgaand aan de informele Energieraad van 12–13 mei met uw Kamer te delen middels een brief. Diverse lidstaten benadrukten het belang van maatregelen, waarbij verschillende voorstellen werden gedaan, variërend van het versoepelen van fiscale of budgettaire regels tot het versnellen van de transitie naar meer duurzame energie. Ook werd opgeroepen meer te investeren in duurzame technologieën van Europese bodem om de afhankelijkheid van derde landen te verminderen. Enkele lidstaten brachten het punt van overwinsten van bedrijven op in de discussie. Diverse landen spraken zorgen uit over mogelijke tekorten later dit jaar, waaronder voor kerosine, en de hoge prijzen die een rem zijn op de verwachte economische groei in de Europese landen. Nederland heeft in de Europese Raad gepleit voor een eensgezinde, voorspelbare en vastberaden Europese aanpak die de weerbaarheid en strategische autonomie van de Unie versterkt. Het kabinet heeft daarbij het belang onderstreept van een duidelijke langetermijnvisie en het behoud van het ETS als hoeksteen van het concurrentievermogen.

Oekraïne

De Europese Raad stond stil bij de voortdurende Russische agressieoorlog en de urgentie van voortgezette brede steun aan Oekraïne. De Europese Raad verwelkomde in dit licht de aanneming van de steunlening van EUR 90 mld. en het twintigste sanctiepakket. President Zelensky was aanwezig bij een deel van de bespreking en zette de situatie aan het front uiteen en pleitte voor voortdurende steun aan het land en meer druk op Rusland. Hij pleitte ook voor snelle stappen richting EU-lidmaatschap van Oekraïne. Diverse landen gaven aan welke steun ze aan Oekraïne verlenen en deelden hun posities ten aanzien van nieuwe sanctiemaatregelen tegen Rusland. Ook werd gesproken over het belang van volgende stappen in het EU-toetredingstraject. Zoals bekend steunt Nederland Oekraïne op het onomkeerbare pad richting toekomstig EU-lidmaatschap, waarbij de Kopenhagencriteria leidend zijn.

Tijdens de onderhandelingen voor het twintigste sanctiepakket heeft het kabinet conform de moties Dassen¹ en Van den Burg & Den Hollander² opgeroepen tot sancties en exportbeperkingen gericht op industriële smeermiddelen en tot sancties tegen de Russische kunstmestindustrie. Het eerste is onderdeel geworden van het twintigste pakket, terwijl voor het tweede vooralsnog geen draagvlak bestond in de Raad. Nederland riep op tot het ontwikkelen van een voorspoedige implementatie van de steunlening, waaronder het betrekken van derde landen om inkoop van urgent benodigd materieel buiten de EU en Oekraïne mogelijk te kunnen maken. Nederland heeft in de EU in lijn met motie-Hoogenveen³ benadrukt dat de lening alleen niet voldoende is en riep EU-lidstaten op door geïntensiveerde bilaterale bijdragen te zorgen voor eerlijkere lastendeling. Daarnaast onderstreepte Nederland het belang van het verder opvoeren van de druk op Rusland, door nu voorspoedig te werken aan aanvullende sanctiemaatregelen, inclusief gericht tegen de schaduwvloot, en een 21ste sanctiepakket.

Europese veiligheid

Tijdens het geopolitieke diner brachten enkele lidstaten de Europese veiligheid en defensie op, waaronder het verder operationaliseren van artikel 42 lid 7 VEU. Hierover vond geen discussie plaats in de Raad. Nederland is voorstander van het verder operationaliseren van dit artikel. Concreet gaat het om een effectiever gebruik van het EU-instrumentarium, onder meer op het gebied van sanctiebeleid, civiele bescherming en hybride dreigingen. Dit draagt bij aan een betere voorbereiding van de EU en EU-lidstaten op een crisis. De NAVO vormt de hoeksteen van onze collectieve veiligheid. Coördinatie en samenwerking met de NAVO zijn hierbij derhalve essentieel, waarbij onnodige duplicatie moet worden voorkomen.

Meerjarig Financieel Kader (MFK)

Tijdens een werksessie is gesproken over de voortgang van de onderhandelingen over het MFK en het eigenmiddelenbesluit (EMB). Nederland is samen met enkele andere lidstaten kritisch over de omvang van het MFK en heeft zich ingezet voor een acceptabele omvang van de Nederlandse afdrachten aan de EU, inclusief behoud van de bni-correctie. Nederland heeft steun uitgesproken voor de modernisering van het MFK: nieuwe prioriteiten gaan ten koste van geld elders. Daarnaast heeft Nederland

¹ Kamerstukken 21 501-02, nr. 3308, dd. 11 december 2025.

² Kamerstukken 36 045, nr. 245, dd. 27 november 2025.

³ Kamerstuk 36 045, nr. 291, dd. 31 maart 2026.

zich uitgesproken voor het behoud van de perceptievergoeding op 25 procent, en tegen de introductie van de voorgestelde nieuwe leeninstrumenten *Catalyst Europe* en het crisismechanisme in het EMB.

One Europe, One Market Roadmap

En marge van de informele ER ondertekenden de president van Cyprus namens de Raad, de voorzitter van de Europese Commissie en de voorzitter van het Europees Parlement de *One Europe, One Market Roadmap*. De *Roadmap* bevat concrete deadlines en acties ter versterking van het Europees concurrentievermogen. Het document richt zich op vijf pijlers: het vereenvoudigen van regels; een meer geïntegreerde interne markt, onder meer door het aanpakken van de tien meest schadelijke barrières; het versterken van het Europese handelsbeleid; het verlagen van energieprijzen en het stimuleren van decarbonisatie; en het versnellen van de digitale en AI-transformatie.

Nederland steunde de *Roadmap* en verwelkomde de gezamenlijke commitment van Raad, Commissie en Europees Parlement waarmee het aanpakken van ongerechtvaardigde belemmeringen hoog op de agenda blijft. Nederland zal in dit kader blijvend aandacht vragen voor goede en transparante handhaving en voor het voorkomen van nieuwe belemmeringen.